

ANKARA ÜNİVERSİTESİ ASTRONOMİ ARAŞTIRMA TOPLULUĞU, ASART

Utku DEMİRHAN¹, Sami ARAS¹

Özet

Ankara Üniversitesi Astronomi Araştırma Topluluğu (ASART), 1988 yılında kuruldu. Topluluk, çalışmalarına teleskop ve gök atlası yapımı ile başlayıp halka açık gözlem şenlikleri düzenledi. ASART, bir süre ara verdiği çalışmalarını Ekim 2002'den itibaren tekrar canlandırılmıştır. Son dört yıl içinde TÜBİTAK'ın düzenlediği Antalya'daki "Gözlem Şenliği"ne, Eylül 2004 Erciyes Üniversitesi'nde gerçekleşen "XIV. Ulusal Astronomi Toplantısı"na, İstanbul Kültür Üniversitesi'nin düzenlediği Haziran 2005 "Amatör Astronomi Sempozyumu"na Mart 2006'da Antalya Manavgat'ta Ankara Üniversitesi Gözlemevi'nin düzenlediği "Astronomi Şenliği"ne topluluk olarak görev aldı. Ankara Üniversitesi Gözlemevi'nde her ayın ikinci Cumartesi akşamları düzenlenen halk günleri ve önemli gök olaylarında etkin olarak yer almaktadır. Üniversite içi eğitsel çalışmalarda bulunan ASART, bu etkinliklerini seminerler ve belgesel film gösterimleriyle desteklenmektedir. ASART, popüler ve eğitsel çalışmaları dışında gözlemevinde yürütülen bilimsel çalışmalara da katılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: astronomi topluluğu: ASART

Abstract

Ankara University Astronomy Research Group (ASART) was founded in the year 1988. The group started its activities by constructing telescopes, making sky maps, and organising public observation festivals. ASART has renewed itself since October 2002 after a small delay in their work. In the last four years the group has attended and taken duties in: "Observation Festival" organised at Antalya, "XIV. National Astronomy Meeting" at Erciyes University in September 2004, "Amateur Astronomy Symposium" organised by İstanbul Kültür University in June 2005 and "Astronomy Festival" organized by Ankara University Observatory at Antalya Manavgat in March 2006. Our group continues to taking place in "Public Days" on the second Saturdays of every month and in special sky events at the Ankara University Observatory. ASART gives education inside the University by organizing seminars and documentary movies to students. Besides of the popular activities ASART has actually joins to the work of the scientific observatory.

Keywords: astronomy group: ASART

---

¹ Ankara Üniversitesi Gözlemevi, 06837, Ahlatlıbe, -Ankara (312) 212 67 20/1308 utkudemirhan@yahoo.com

1. Giriş

Ankara Üniversitesi Astronomi Araştırma Topluluğu, ASART, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Astronomi ve Uzay Bilimleri bölümü öğrencileri tarafından kurulmuş bir amatör astronomi topluluğudur. ASART amatör çalışmalarının yanında bilimsel çalışmalar yürütmeye de gayret göstermektedir. 1988 yılında Prof. Dr. Osman Demircan danışmanlığında kurulan topluluğun akademik danışmanlığını halen Doç. Dr. Berahitdin Albayrak yürütmektedir.

2. Tarihçe

Ankara Üniversitesi Astronomi Araştırma Topluluğu, kısa adıyla ASART, 1988 yılında Prof. Dr. Osman Demircan danışmanlığında Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Astronomi ve Uzay Bilimleri öğrencileri tarafından kurulmuştur. Bu dönemde teleskop ve gök atlası çalışmalarında bulunan topluluk, öğrencilerin mezuniyetleri ya da okuldan ayrılmaları dolayısıyla çalışmalarını aktif olarak sürdürmemiştir. 2002-2003 öğretim yılı başında bölüm öğrencilerinin yaptıkları çalışmalar, yeni dönemde topluluğun akademik danışmanlığını üstlenen Yrd. Doç. Dr. Zekeriya Müyesseroğlu tarafından desteklenmiş ve topluluk tekrar aktif hale gelmiştir. Topluluğun çalışmalarını daha etkin hale getirmek amacıyla Prof. Dr. Ethem Derman, 2002-2003 öğretim yılı ikinci döneminden itibaren topluluğun akademik danışmanlığını üstlenmiş, bu dönemde ASART, danışmanının önerisiyle akanyıldız gözlemlerine, gözlem ve etkinliklerini duyurmak üzere popüler astronomi haberleri ve temel astronomi bilgilerinin de yer aldığı bir internet sayfası yapmaya yönelmiştir. 2003-2004 öğretim yılı ikinci dönemi başında Doç. Dr. Berahitdin Albayrak topluluğun akademik danışmanlığını üstlenmiştir. Akademik danışmanı aynı zamanda Ankara Üniversitesi Gözlemevi Müdürlüğü'nü de yürütmekte olduğu için topluluk, gözlemevinde yapılan popüler astronomi etkinliklerini düzenlemeye başlamıştır. Bununla beraber toplulukta yer alan öğrenciler gözlemevinde yürütülen bilimsel çalışmalarda daha etkin görevler üstlenmeye başlamış, gözlemevinde halka yönelik pek çok organizasyonu kendileri düzenlemişlerdir. Topluluk halen Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi kampüsünde yer alan Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü'ndeki odasında planlamalarını yürütmekte ve gözlemevinde etkin olarak çalışmaktadır.

3. Topluluğun Kuruluş Amaçları

Bir öğrenci topluluğu olan ASART'ın başlıca kuruluş amacı, astronomi öğrencilerinin temel astronomi konularına ilgilerini arttırmak, bilimsel çalışmalara katılımlarını sağlamak, bilimsel çalışma yöntemine ve disiplinine alıştırmaktır. Bu amaçla topluluk, gözlem araçlarının ve astronomiye yönelik bilgisayar programlarının kullanımı hakkında da pratik bilgiler vermektedir. Bunun yanı sıra, astronomi alanında yürüttüğü faaliyetlerden dolayı aynı zamanda bir amatör astronomi topluluğu olarak değerlendirilebilecek olan ASART, Türkiye'de amatör astronominin geliştirilmesi ve özendirilmesi konularını kendisine misyon olarak belirlemiştir. Bunların yanı sıra, halka açık pek çok etkinlik düzenleyen topluluk, astronomi meraklılarını popüler astronomi konularında bilgilendirmeyi de amaçları arasına katmıştır.

4. Topluluğun Olanakları

Topluluğun yukarıdaki amaçlarını gerçekleştirmesi için gereksinimleri Ankara Üniversitesi'nce ve Ankara Üniversitesi Gözlemevi'nce (AÜG) karşılanmaktadır. Topluluğa, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümünde ve Ankara Üniversitesi Gözlemevinde bilgisayar, araç ve gereçlerle donanmış bir ofis tahsis edilmiştir. Ayrıca üniversite, topluluğun ulusal astronomi etkinliklerine katılımında destek olmaktadır.

Bununla beraber topluluk, gerek bilimsel çalışmalarında gerekse halka açık organizasyonlarda gözlemevinin olanaklarını, gözlem araç ve gereçlerini kullanmaktadır.

5. Topluluğun Gözlem, Etkinlik ve Organizasyonları

Topluluk pratik çalışmalarına Akanyıldız gözlemleri, günlük hareket, takım yıldızlar, görünen parlaklık, limit parlaklık, yıldızların uzaklıkları ve konumları gibi temel astronomi bilgilerinin pratik olarak öğrenilmesi dayalı gözlemlerle başlamıştır. Bu yolla gözlemciler, bilimsel çalışma yöntemi ve disiplini kazandırılmaya çalışılmıştır. Akanyıldız gözlemlerinde öncelik sayım ve saçılma (radyan) noktası tespitine verilmiştir. Bununla beraber akanyıldız fotoğraflanması konusunda da çalışmalar yapılmış ve oldukça başarılı sonuçlar elde edilmiştir. Gözlem verileri *International Meteor Organization* (IMO) ve *North American Meteor Organization* (NAMN)'in veritabanlarında ASART gözlemcileri adıyla kayıtlı bulunmaktadır.

Bilimsel çalışmalarının yanı sıra popüler etkinliklere de yer veren ASART, her yıl 12 Nisan tarihinde Rus kozmonot *Yuri Gagarin*'in uzaya çıkış yıl dönümünü, diğer bir deyişle insanlığın uzaya çıkışını kutlamak üzere organizasyonlar düzenlemektedir.

7 Mayıs 2003 günü *Merkür Geçişi*'ni gözlemlemek üzere bir etkinlik düzenlenmiştir. Geçişin tamamı video formatında kaydedilmiş ve Güneş diski üzerinde Merkür geçişi lekeleri işaretlenmiştir.

27 Ağustos 2003 tarihinde *Mars Karşı Konumu*'nu gözlemlemek üzere AÜG'de gerçekleştirilen organizasyonda topluluk etkin bir şekilde görev almış, ve gözlemine gelen 5000'e yakın ziyaretçi bilgilendirilmiştir.

4 Mayıs 2004 *Tam Ay Tutulması*'nda ASART, AÜG'de tutulma gözlemini halka açık olarak gerçekleştirmiş, gözlem boyunca bilgilendirme sunumları yapmış, yazılı ve görsel medyaya bilgiler vermiştir.

7-15 Mayıs 2004 tarihleri arasında Neat Kuyruklu Yıldızı'nın Dünya'ya yaklaşması sırasında, topluluk bir hafta boyunca AÜG'de halka açık gözlemler düzenlemiş, çeşitli sunumlarla beraber halka kuyruklu yıldızı teleskop ile gözleme imkanı sağlamıştır.

8 Haziran 2004 tarihinde ASART, *Venüs Geçişi*'nde halka açık bir etkinlik düzenlemiş, etkinlik süresince sunumlar yoluyla gözlemine gelen 1000'e yakın ziyaretçi bilgilendirmiş, geçişin tamamını hem kendi internet sitesinden hem de Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü ve Gözlemevi sitelerinden canlı olarak yayınlamıştır. 2004 Venüs geçişinde bilimsel deneyler gerçekleştirmek üzere *Güney Avrupa Gözlemevi*, *European Southern Observatory* (ESO), tarafından planlanan *VT-2004* projesine katılmış, proje çerçevesinde uluslararası çapta yürütülen astronomi biriminin ölçümüne yönelik deneyde yer alınmıştır.

3-4-5 Ocak 2005 tarihlerinde, topluluk *Kış Yıldız Partisi* organizasyonu ile AÜG'de halka açık bir popüler astronomi etkinliği gerçekleştirmiştir. Bu etkinlik boyunca popüler astronomi konularında sunumlar yapılmış, gezegen, yıldız kümeleri ve çeşitli gök cisimlerinin teleskopla gözlemi gerçekleştirilmiştir.

20-21-22 Mayıs 2005 tarihleri arasında ise, ASART'ın organize ettiği *Gökyüzü Bahar Şenliği* AÜG'de gerçekleştirilmiştir. Şenlik boyunca gezegen gözlemleri, sunumlar, belgesel film gösterimleri yapılmış, hocalarımızın da katılımıyla, astronomiye meraklı ziyaretçilerimizin soruları cevaplanmış ve küçük çapta bir panel düzenlenmiştir.

16-17 Temmuz 2005 tarihlerinde, ASART'ın düzenlediği yaz yıldız partisi büyük bir katılımı AÜG'de gerçekleşmiştir. İki gün boyunca 160'dan fazla kişinin katıldığı etkinlikte teleskoplarla gündüz Güneş gözlemi, gece ise gezegen, yıldız kümeleri ve bulutsu gözlemleri yapıldı. Ayrıca uluslararası uzay istasyonunun geçişi çıplak gözle izlendi. Bunun yanı sıra bilgi yarışmaları ve basketbol turnuvası da yapıldı; kazananlara çeşitli gökbilim posterleri hediye edildi.

Kendi organizasyonları yanı sıra, Ulusal Astronomi Etkinlikleri'ni de takip eden ASART, Antalya Saklıkent'te TÜBİTAK tarafından düzenlenen *Gökyüzü Gözlem Şenliği*'ne son üç senedir katılım göstermektedir. Yine Eylül 2004'de Erciyes Üniversitesi'nde gerçekleştirilen *XIV.Ulusal Astronomi Toplantısı*'na da toplulukça katılım gösterilmiştir. 29 Mart 2006'da gerçekleşen tam Güneş tutulması sırasında Üniversitemizin Manavgat ÖRSEM tesislerinde düzenlenen gözlem şenliğinde aktif görev alan topluluğumuz,250'ye yakın katılımcının seminerler ve sohbet toplantıları ile bilgilendirilmesinde görev almıştır

Bunların yanı sıra, üniversite içi eğitsel çalışmalara da yer veren ASART, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi'nde astronomiye meraklı öğrencileri bilgilendirmek üzere belgesel film gösterimleri, sunum, seminer ve toplantılar düzenlemektedir.

Ayrıca topluluk, her ayın 2. cumartesi gecesi AÜG'de organize edilen *Halk Günleri*'nin hazırlık ve düzenleme aşamasında da aktif bir şekilde yer almaktadır.

6. Topluluğun Geleceğe Yönelik Projeleri

Topluluğun en önemli projesi bilimsel çalışmalara ağırlık vererek değişen yıldız gözlemleri ve çıplak gözle akanyıldız gözlemlerine ağırlık vermektir

ASART'ın 2007 yılında gerçekleştirmeyi planladığı başlıca projeleri AÜG'deki teleskoplardan birinin tüm düzenin üstüne almak ve düzenlenen etkinlikleri bir programa bağlamaktır.

Ulusal ve uluslararası toplantıların takip edilmesi ve uygun olanlara toplulukça katılım gösterilmesi topluluğun başlıca amaçları arasında yer almaktadır.

Bununla beraber ASART, web sitesini yeniden yapılandırma çalışmalarına hala hazırda sürdürmektedir. Web sitesinin tamamlanmasıyla astronomi meraklılarına ve bilimsel amaçlı türkçe astronomi kaynağı arayanlara hizmet vermeyi planlamaktadır. Ayrıca bu sayede ASART, düzenlemekte olduğu organizasyonlarını ve geleceğe yönelik etkinliklerini de daha geniş kitlelere duyurma imkanına sahip olmayı planlamaktadır. Diğer bir yandan, forum ve tartışma listeleri yoluyla amatör astronomlara ulaşılması ve sorunlarını tartışabilecekleri yeni platformların yaratılması hedeflenmektedir.

Kaynaklar

[1] <http://astronomy.science.ankara.edu.tr>

[2] <http://rasathane.ankara.edu.tr>